КИТЕРИИ И СИСТЕМИА ОЦЕНИВАНИЯ
ЧАСТЬ 1. БАШКИРСКИЙ ЯЗЫК

Ответы	Критерии	Максимальный балл
Задание 1. Тартынҡыларҙың яһалыу урыны буйынса бүленеше	2 балла – за неполный ответ	**2 балла**
Задание 2. Ирен-теш тартынҡылары	2 балла - за неполный ответ	**2 балла**

Задание 3. Эпентеза	1 балл - за правильный ответ	**1 балл**
Задание 4. *баҡса* – тамыры, *баҡсасы* – нигеҙе, *-сы* – яһаусы ялғау, *-лар, -ҙың* үҙгәртеүсе ялғауҙар	4 балла- за каждый правильно указанный аффикс; 1 балл - за правильное указание основы слова 1 балл - за правильное указание корня слова	**6 баллов**
Задание 5. *Айырылған, тупланған* – сифат ҡылымдар, *булған* – хәбәр һөйкәлеше ҡылымы	1 балл - за каждый правильно указанный вид глагола	**3 балла**
Задание 6. <u>Күҙлегем</u>	1 балл - за правильный ответ	**1 балл**
Задание 7. Төшөм килештә	1 балл - за правильный ответ	**1 балл**
Задание 8. Сифат ҡылым	1 балл - за правильный ответ	**1 балл**
Задание 9. Хәбәр	1 балл - за правильный ответ	**1 балл**
Задание 10. Эйәһеҙ һөйләм	2 балла - за правильный ответ	**2 балла**
Задание 11. Тултырыусы эйәрсән һөйләм	2 балла - за правильный ответ	**2 балла**
Задание 12.Тиң тултырыусы эйәрсәнле ҡушма һөйләм	4 балла - за полный правильный ответ	**4 балла**
Задание 13.Әйтелеше буйынса һүҙҙең грамматик формаһы нисек кенә үҙгәрмәһен, уның тамыры үҙгәрешһеҙ бер үк төрлө яҙыла	2 балла - за правильное объяснение морфологического принципа написания слов	**2 балла**
Задание 14.Кириллды	2 балла - за правильный ответ	**2 балла**
Задание 15.Эйәлек заты, килеш ялғауҙары	2 балла - за каждый правильно указанный аффикс	**4 балла**
Задание 16. Егетмен, укыусыларһығыҙ	1 балл- за каждое правильно указанноеслово	**2 балла**
Задание 17.Сифат ҡылым	2 балла - за правильный ответ	**2 балла**
Задание 18.Дүрт һөйләмдән	4 балла - за полный правильный ответ	**4 балла**
Задание 19.Теркәүесһеҙ теҙмә ҡушма һөйләм	4 балла - за полный правильный ответ	**4 балла**
Задание 20.Ҡатнаш ҡушма һөйләм	4 балла - за полный правильный ответ	**4 балла**
Максимальный балл – 50		

ОТВЕТЫ И СИСТЕМА ОЦЕНИВАНИЯ

ЧАСТЬ 2. БАШКИРСКАЯ ЛИТЕРАТУРА

Ответы	Критерии	Максимальный балл
Задание 1. Ауыҙ-тел әҙәбиәте – фольклор менән яҙма әҙәбиәт араһында торған күренеш, һүҙ сәнғәтенең бер тармағы. Ул – профессиональ авторҙың телдән сығарылып, тексын үҙгәртмәйенсә телдән таратылған һәм үҙенең конкрет уй-ҡараштары, эстетик идеалдары, индивидуаль стиле, һүрәтләү саралары сағылыш тапҡан ижад емеше. Яҙма барлыҡҡа килгәнгә тиклемге бер этапты тәшкил итә, уға тиклем телдән телгә үҙгәрешһеҙ күсеп йөрөй. (2,5 балл). Яҙма әҙәбиәт – әҙәби телдә йәшәгән, конкрет авторҙың донъяға ҡараштарын, идеалдарын, тормош концепцияһын үҙендә йөрөткән ижад (2,5 балл).	За каждый правильный ответ - по 2,5 балла	**5 баллов**
Задание 2. Халыҡ тормошонда йәки тарихта булып үткән мөһим хәл-ваҡиғалар, тарихи шәхестәр тураһында һөйләгән сәсмә әҫәрҙәрҙе – халыҡ хикәйәләрен – *риүәйәт* тип (2,5 балл), ә фантастик элементтар киң урын алғандарын *легенда* тип атайҙар. Улар әкиәттәргә яҡын. Был жанрға ҡараған әҫәрҙәр мифологик, топонимик, тарихи, тормош-көнкүреш тематикалы булыуы менән билдәле (2,5 балл).	За каждый правильный ответ - по 2,5 балла	**5 баллов**
Задание 3. Әйбер һәм күренештәрҙе (ғәҙәттә, кеше тәбиғәтенә ҡағылышлы хәл-ваҡиғаларҙы) тормоштоң бөтөнләй башҡа өлкәһендәге (ҡағиҙә булараҡ, үҫемлектәр һәм хайуандар донъяһындағы) икенсе бер әйберҙәр аша кинәйәләп һүрәтләүсе троп *аллегория* тип йөрөтөлә (2,5 балл.*)* Ҡайыш менән Йүкә - аллегорик образдар. Тәүгеһе кире йөкмәткегә эйә, байҙарҙы, халыҡты иҙеүселәрҙе символлаштыра. Икенсеһе – ябай халыҡты, уның социаль хәлен, шул уҡ ваҡытта көсөн кәүҙәләндерә (2,5 балл.)	За каждый правильный ответ - по 2,5 балла	**5 баллов**
Задание 4. В.Маяковскийҙан алған юлдар поэманың идея-тематик йүнәлешенә туранан-тура ҡағылышлы. Эпиграф әҫәрҙең йөкмәткеһен, яҙыусы әйтергә теләгән фекерҙе аңлау өсөн асҡыс булып тора. Әҫәрҙе уҡымаҫ элек үк уның эстәлеге, героик йөкмәткеле булыуы аңлашылып тора.	5 баллов - за полный правильный ответ	**5 баллов**
Задание 5. Был шиғыр халыҡ йыры жанрын	За каждый правильный	**5 баллов**

хәтерләтеп тора (2,5 балл). Ул йөкмәткеһе менән тәрән мәғәнәле, һүҙҙәре ябай, бик халыҡсан яңғырашлы, ритм йәһәтенән төҙөк (2,5 балл).	ответ - по 2,5 балла	
Задание 6. “Һуңғы һартай” – хикәйәт “Ғилмияза – йыр “Ерәнсә сәсән” - әкиәт “Бошман-Ҡыпсаҡ батыр” - тарихи хикәйә “Алтын алма” – әкиәт М.Ғафуриҙың “Гөлдәр баҡсаһында” әҫәре - ода М.Кәримдең “Ташлама утты, Прометей!” әҫәре – трагедия Ж.Кейекбаевтың “Туғандар һәм таныштар”ы – роман Ә.Бикчәнтәевтың “Бөркөт һауала үлә” – повесть Р.Ғариповтың “Уйҙарым” әҫәре - ҡобайыр (Һәр дөрөҫ яуапҡа 0,5 балл ҡуйыла)	За каждый правильный ответ - по 0,5 балла	**5 баллов**
Задание 7. Роман – бик күп образдарҙың яҙмышы аша ҡатмарлы һәм ҡаршылыҡлы халыҡ тормошон ҙур ваҡиғалар һәм ваҡыт эсендә тасуирлаған эпик жанр (2,5 балл). Уның *биографик, документаль, тарихи, фәлсәфәүи, социаль-психологик* һ.б. жанр формалары булырға мөмкин (2,5 балл).	За каждый правильный ответ - по 2,5 балла	**5 баллов**
Задание 8. Художество методы булараҡ *реализм* тормоштағы хаҡиҡәтте реаль тормоштоң үҙ формалары һәм күренештәре (факт, ваҡиға, тарих) аша тасуирлауға нигеҙләнә (2,5 балл). *Тәнҡитле реализм* – тормошто шулай уҡ тәрән дөрөҫлөктә сағылдыра, әммә йәмғиәт ҡоролошоноң нигеҙҙәрен тәнҡит итә, хәл ителмәй торған ҡаршылыҡтарҙы асып бирергә ынтыла (2,5 балл).	За каждый правильный ответ - по 2,5 балла	**5 баллов**
Задание 9. С.Юлаев, С.Аксаков, М.Аҡмулла, М.Өмөтбаев, Ш.Бабич, М.Ғафури, Ш.Хоҙайбирҙин, Ғ.Сәләм, Һ.Дәүләтшина, Ғ.Ибраһимов, З.Биишева, Р.Ғарипов һ.б. *(Һәр исемгә – 0,5 балл).*	За каждый правильный ответ - по 0,5 балла	**5 баллов**
Задание 10. *Экспозиция* (2,5 балл). Әҫәрҙә буласаҡ ваҡиғаларҙың ҡасан һәм ҡайһы урында, кемдәр ҡатнашлығында буласағы хаҡында мәғлүмәт бирелә (2,5 балл).	За каждый правильный ответ - по 2,5 балла	**5 баллов**
Максимальный балл – 50		